

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/463

Karar No : 1980/312

ÖZET: Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına giren suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Mehmet Akgül, Doğan Özzürüt, Ahmet Engintan, Turgay Altındilek.

O L A Y : Yüksek okul öğrencisi olan sanıkların gizli örgüt kurdukları, 21.2.

1978 gününde evlerinde imâl ettikleri bombayı çarşıda taşıırken arkadaşlarından Davut'un üzerinde patlayıp onun öldüğü ve sanıklardan Mehmet'in yaralandığı, bu olaydan sonra evlerinde yapılan aramada patlayıcı madde yapımında kullanılan demir perçaların ve sanıklara ait bir takım mektupların bulunduğu, sanıklardan Mehmet'in üzerinde sahte hüviyet çıktığı, böylece sanıkların gizli örgüt kurup belirli yerlere patlayıcı madde atarak devletin güçsüzlüğünü belirtmek ve fesat çıkararak devleti yıkmaya amaçladıkları ileri sürülerek, Türk Ceza Yasası'nın 350/3., 254/1., 146/2. maddelerle cezalandırılmaları istemi ile Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'nca kamu davası açılmıştır.

1- Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 9.1.1979 gününde, 1978/130 Esas, 1979/30 Karar sayısı ile, müsnet suçların sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerinden olduğu,

2- Elazığ Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, 14.10.1979 gününde, 1979/484-172 sayı ile; 26.12.1978 günlü sıkıyönetim ilânında Diyarbakır İli'nin sıkıyönetim kapsamına alınmadığı ve 26.4.1979 günü Diyarbakır İli sıkıyönetim kapsamına alınmakla birlikte Elazığ Sıkıyönetim Komutanlığı ile hiçbir bağlantısı olmadığı,

Gerekçesi ile, mahkemelerinin görevsiz olduğuna karar vermişlerdir.

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 3.11.1980 günlü toplantıda, geçici raportör İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, bu davada Adli Yargı'nın ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın ise Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan

toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Çenlioğlu'nun Askeri Yargı'nın ve Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Musa Sönmez'in Adli Yargı'nın

görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Olay yerinde açıklandığı üzere sanıkların Yasa dışı gizli örgüt kurarak bomba imâl ettikleri ve Devleti ve Cumhuriyeti yıkmayı amaçladıkları ileri sürülmesine, sanıklara yüklenen suçun Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesinde sayılan suçlardan bulunmasına göre, davanın Askerî Yargı'da görülmesi gerekir.

Bu nedenle Elazığ Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin görevsizlik kararı kaldırılmalıdır.

Fethi Özdural bu sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale bu görüşe katılmamışlardır.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Elazığ Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin 14.12.1979 günlü, 1979/484-172 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, Fethi Özdural'ın değişik gerekçesi, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 3.11.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

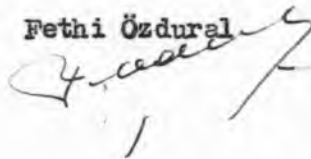
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

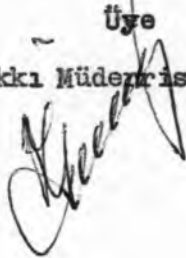
Üye

İsmail Oğuz

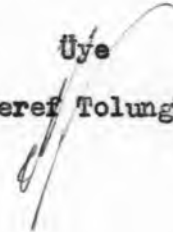
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

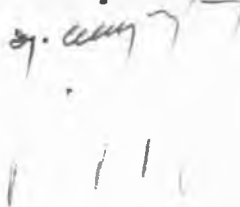
Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

4/11/80
m

KARSI OY YAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi "Sıkıyönetim ilanına neden olan suçları, sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden:

a) Sıkıyönetim ilan edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır...."biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat hernekadar H.G.K. tarafından yapılmış ise de maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalardaki gerekçeler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken, hükümetçe "Sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyimini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş Milli Savunma Komisyonu Türk Ceza Kanunu'nda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebebiyet verdiği için (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için bir yıllık süre kaydını geçirmiştir. Bu süre Adalet ve Pâlis Komisyonlarında 3 aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Pâlis Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aramaksızın, örgütün temel aracı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat....." biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan" ibaresi ile Milli Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetimin ilanını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlal eden suç sıkıyönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konmuş bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki ".....umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tetvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süre ile hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığından (b) bendindeki irtibatın (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkili içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına kaçmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmayacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu Kararına Gelince .

Milli Güvenlik Konseyi, (1)Nolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurttaki sıkıyönetim ilan ettiğine göre, sıkıyönetim ilan nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilan nedeni olup, olamayacağı hususundaki tereddütü gidermek ve bazı suçları da ihtas etmek amacıyla (7)Nolu Kararı'nın yayınlandığı, bu kararın 4. maddesinde; "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, Milli güvenliğine, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır. Kuraları vaaz ettiği kararda genel hatlarıyla belirtilen suçların ekseriyetine Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde, ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilan nedeni olduğunu vurgulamak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu kararda 4 gün sonra yine aynı idarece 19.9.1980 tarih, 2301 sayılı kanunla sıkıyönetim kanununun da yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklik le mezkûr kanunun 13/a. maddesindeki 3 aylık süre geçirildiği bu üsül hükmünün geçmişe de (makabline) uygulanacağı 7 Nolu Kararı'nın (4.) maddesinin sıkıyönetim kanunu ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaenaleyh belirtilen sürenin her ilde ilan edilmiş tarihi nazara alınarak-7 Nolu Kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca, olayımızda, sıkıyönetim kanununun 13/b. maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı olma halinde zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibarıyla işbu nedenlerle sıkıyönetim ilanından 3 aydan daha önce 21 / 2 / 1978 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamayacağı görüşüyle çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

G/T.

463
Es. 980/~~312~~
K. 980/~~312~~ 312

Değişik Önerge: Makkenin Esas 1960/376-K.1980/289
sayılı kararın altına yazılanın ayıdır.

Fethi Özalp

